

လိက်;လေး;တံး တံး;လေး;လိက်;



လိက်;ကပ်မူးတီးပပ်. လိုင်းဝူး-

ဟိုခင်လိက်;ခူးခင်း.ခူး.

ပာင်ဂုမ်ခွခင်း,ဟရိုခင်း. မူး,လုမ်းတံး လိပ်;ဂိုခင်းပိုခင်း ပွန်းဂမ်း(2)

Collection of Research Papers

The 2nd Conference of Tai Society for Historical Studies

Jin Taw Yan, Mandalay

30, December, 2016 (ဝီးတံး မိုင်းရှပ်. 2111)

ခေးလိက်;ပပ်. 251 ထိုင် 258။

ခင်းမိုင်းခင်းဂင်ခေံ. မီးဂူခင်းသွင်မိဝ်း။ မိဝ်းခိုင်; ဂူခင်းကခင်းမီးလိဝ်း။ မိဝ်းခိုင်;သမ်. ဂူခင်းကမ်းမီးလိဝ်း။ ဂူခင်းကခင်းမီးလိဝ်းခေံ. လံးဝုးဂူခင်းကခင်းခိုခင်းယ့်,မ့်,သုင်သေ မီးတင်းဂူ.ယ့်, တင်းရှခင်းရှင်း၊ ဂူ.ပွင်,တုလိင်း ခိုတင်းဂပ်;ခိုတင်းပခင်း။ ဂူခင်းကမ်းမီးလိဝ်းခေံ. သမ်.ပီခင်းဂူခင်းတုင်းတိမ်, တင်းဂူ.ဂေး; ကမ်း,ရှင်း တင်းရှခင်းဂေး.ကမ်း,ယ့်, ကမ်း,ခိုတင်းဂပ်;ခိုတင်းပခင်း။ မိုခင်းဂူခင်းဂူခင်း, တုမ္ပတ်,ဝိ.ယဝ်.။

ရှပ်;ပိုင်း;ဖွံ့သေ ရှပ်;မီးလိဝ်း;မုး

တံးရှပ်;ခေံ. ဂူသုင်,ကမ်း,လီခလး; ပီခင်းခိုင်းဂူခင်း ကခင်းမီးလိဝ်း;မီးလံး။ ထုဂ်,လီလံး;ခွပ်;လုံတင်, ဂေးထူး မုခင်းထပ်;မုခင်းထင်းခပ်. ထရေးတံးခပ်. ဂူခင်းမီးတင်းဂူ. တင်းရှခင်း ထပ်;မေုလိဝ်း;တံးခပ်ယူ, ယဝ်.။ သင်ခပ်ထပ်;ကမ်း,ရှိတ်းဝိ.ထိုင် လိဝ်း;တံးဂေး;တေကမ်း,မီးမုးသေကမ်း,ဂုး တံးရှပ်;ဂေး; တေပီခင်း တံးဂူခင်း, တုမ္ပတ်,သေ တုင်းတိမ်,သေမိုင်း;လိဝ်ခေံ.ရှခင်း,ယဝ်.။

ထွင်,သုထပ်;ဂူ.ထပ်;ခပ်ထပ်;ထိုင်းခေံ.-

1. ထပ်;ထမ်,မတိခင်း,ခေံ
2. ထပ်;ဂင်းသိုဝ် (မိုင်းဝ)
3. ထပ်;ကမတ်;ဂျီး (မိုင်းခွင်)
4. ထပ်;ဝေးလခေံ. (မိုင်းယင်းလိင်)
5. ထပ်;ဂေးလီ (မိုင်းပခင်း)
6. ထပ်;ဝါခင်းယူဂ်,
7. ထပ်;ခေု,ခမ်း (မိုင်းရှိုင်)
8. လုင်းထရေးသိုင်ရှိုင်း (ခေမ်.ခမ်း)
9. လုင်းထရေးမေု,တေး,ဂုး (ရှင်.) လုင်းသွံး(ရွှင်.ခမ်း)
10. လုင်းထရေးတိုင်းတွင်း (လံးခး)
11. လုင်းထရေးခေမ်.ထလပ်; (ခေမ်.ခမ်း)
12. လုင်းထရေးခမ်းဂု (တုခင်းရှင်း)
13. လုင်းထရေးသင်,သမ် (ခေမ်.ခမ်း)
14. လုင်းထရေးတင်းဂေး (ခေမ်.ခမ်း)
15. လုင်းထရေးသုထိုင်,ခေံ (လင်းခိုင်း)
16. လုင်းထရေးချိုင်, (မိုင်းရှိုင်)
17. လုင်းထရေးကွခင်း, (ပင်လုင်)
18. လုင်းထရေးခုခင်းမဂု, (မိုင်းယံ-တင်.ယခင်း)
19. လုင်းထရေးထမ်,ပ (တွင်,ဂျီး)
20. လုင်းထရေးဂု,လိင်,တ (သီ,ပေု.)

- 21.လှိုင်းလှေကားကား၊ယ (သီ၊ပေါ့)
- 22.လှိုင်းလှေကားကား၊ (ခွင်လှိုင်)
- 23.လှိုင်းလှေကားကား (ခမးရှင်;သွခ်)
- 24.လှိုင်းလှေကားပုတီးတူဝ်. (ခမးရှင်;သွခ်)
- 25.လှိုင်းလှေကားပုခ်းကွင်, (မိုင်းခိုင်)
- 26.ခမ်းခမ်းကွ, (မိုင်းဝ)
- 27.လှေကားသင်,လမ္ပင်, (မု,လေး)

လိက်တီးရှင်းမီးလိမိမ်း?

- 1. လိက်တီးထူဝ်,ငွခ်; တီးမား/တီးခိုင်
- 2. လိက်တီးလှိုင်
- 3. လိက်တီးခမ်းတီး
- 4. လိက်တီးလိင်
- 5. လိက်တီးခိုခ်
- 6. လိက်တီးယူခ်း
- 7. လိက်တီးကျသမ်,
- 8. လိက်တီးပုခ်းကွ ပိခ်းထိုဝ်းခမ်.ယဝ်။

ပေးမားတူလှိုင်းထိုဝ်းခမ်.ထိုင် တီးရှင်းခမ်. မီးလိက်မိမ်းမခ်း ခမ်တားခမ်. တေလံးဝုးရှင်းခမ်. မီးလိက်ယူ,ယဝ်။ ပိုင်းခိုင်လိက်လီးခမ်.သေ တီးရှင်းသမ်.မီး ထိုင်းဟိုင်;ယိခ်း,ခင်း; ဂုးလွင်း;လွင်း;ဂုးပိုင် ပိုင် မိုခ်းခမ်,ဂပ်;ပုခ်းကွ မိုင်းလိင်ခမ်.ယဝ်။

ဂုးလှိုင်းဂုး လွင်းကမ်ရှင်းလှိုင်,ထမ်ဂမ်ခမ်. မီးဂုးခမ်းခမ်းခိုင်;။ “တီးရှင်းမီးလိက်ယဝ်။ ဂုးလှိုင်းဂုး ထွင်,ရှင်းထိုင်းလိက်ရှင်းဂုး၊ ထွင်,ရှင်းရှင်းလိက်ရှင်းဂုး?၊ သူထဝ်းတေထွပ်,မူးထိုင်.ရှိုင်၊ ထမ်းထွပ်,တူလှိုင်း လူး။

ကမ်ရှင်းလှိုင်,ထိုဂမ်ရှိုခ်း မီးသမ်ပိုင်ခမ်,ခမ်ယဝ်။

- 1. တီးဂုးဂေ.တီးဂုးတီး ရှိုးဂုး.မေလိက်ဟိုင်,ပိုင်းဂမ်သိုင်းသိုင်း;။
- 2. တီးဂုးဂေ.တီးဂုးတီး ရှိုးဂုး.ပွင်,ပိုခ်းတီးဂမ်သိုင်းသိုင်း;။
- 3. တီးဂုးဂေ.တီးဂုးတီး ရှိုးဂုး.ထိုင်မိုင်းတီးဂမ်သိုင်းသိုင်း;။

သင်ထိုဝ်.ဝုး တီးရှင်းဂုးဂေ. မေလိက်တီးရှင်း ဟိုင်,ပိုင်းဂမ်သိုင်းသိုင်း;ခမ်ထိုင် မိုင်းခမ်. တီး ရှင်းတေကမ်,ပိခ်းခမ် တေခိုခ်းယို,မို,သင်သေခမ်.ယဝ်။ လီခေးခမ်းခမ်းခမ်း. ပိခ်းတီးသေ ကမ်,မေ လိက်တီး၊ ပိခ်းတီးသေ ကမ်,ဂုးပိုခ်းတီး၊ ပိခ်းတီးကမ်,ဂုးထိုင်မိုင်းတီးရှင်း၊ ရှိုတ်းသင်ယူ, ပေ.လိမိမ်းတူဝ် လိမိမ်းခိုင်းယူ,။ ထဝ်းခမ်းမေလိက်တီးရှင်းခပ် ရှိုတ်းဝံ.ပမ်လိက်; ရှင်းသမ်.ကမ်,ခပ်.ယမ်သေကမ်,ဂုး ဝံ.

ပိုခင်.ဝံ.ပိတ်; မွတ်;ထီး ပုဂ္ဂိုလ်; မိင်းသပ်, ဂလ; ခုသမ်.ဗော်.ယွံ; ပေးကမ်,လီလူလီတူဂ်း၊ ကမ်, မီးဂး;ခခင် ပီခင်ဝံ.ခခင်,ခခင်ယဝ်။

ခင်းမိုင်းတီးရှင်း မီးလိဂ်းလိမိင်း?

1. လိဂ်းထူဝ်,ငွဂ်းတီးခိုင်/တီးမာင်း
2. လိဂ်းတီးလူင်တူဝ်မူခင်း
3. လိဂ်းတီးလိင်
4. လိဂ်းတီးခမ်းတီး
5. လိဂ်းတီးခိုခင်
6. လိဂ်းတီးလိဝ်.
7. လိဂ်းတီးယူခင်း

လိဂ်းတီးခင်းမိုင်း

1. လိဂ်းလား
2. လိဂ်းထီး
3. လိဂ်းတီးကျသမ်,
4. လိဂ်းတီးခမ်းယင်း(ခင်းမိုင်းကျသမ်,)
5. လိဂ်းတီးလမ်(မိုင်းဝီ,ယတ်.ခခင်,)
6. လိဂ်းတီးမိုင်းရှင်းထီး။

လိဂ်းရှင်းတေဂူမ်းတူဝ်မိုင်းလို့၊ ရှမ်းရှင်းတေဂူမ်းခေးမိုင်းလို့၊ ခွဲးထိုဂခင်တူဂ်းလူး။

ခင်းဂမ်,ဗုဂ်,ခခံ. ဂူခင်းလိလုမ်း။ လုမ်းခိုင်; လိဂ်းဂေးမိုခင်ဂခင် ရှမ်းဂေးမိုခင်ဂခင်။ ခခင်. ဂတ.ပီခင်ကင်းဂလိတ်;၊ ကမေ,ရိဂခင်,၊ ဂခေ,တု,၊ ကေးကတေ,လီးယု;၊ ခခင်းထီး,လါခင်,၊ ထိုဝ်း ခခင်.ယဝ်.။ လုမ်းသွင်ခခံ. လိဂ်းသမ်.မိုခင်ဂခင် (လိဂ်းပခင်မို,ခဝ်သမ်.ပိုင်;ဂခင်ဝံ.) ရှမ်းသမ်.ကမ်, မိုခင်ဂခင်။ ထိုဝ်းကခင်ပီခင်ခခံ,၊ ဂျု,ပခင်,ဂလ;ရှင်းလီးယု;ခခင်.ယဝ်.။ လုမ်းသမ်သမ်. လိဂ်းကမ်,မိုခင် ဂခင်သေ ရှမ်းသမ်.ခွဲးမိုခင်ဂခင်ယဝ်. လုမ်းခခံ. ပီခင်ထိုဝ်.ခိုဝ်းတီးယဝ်.။ တီးခင်းမိုင်းဂလ; ခင်းမိုင်း တာင်းလိခခင်. ပေးလုးဂခင်ဂတ. လတ်;တေးဂခင်ထင်းလိယု,။ ဂူဂ်းဂး ပေးကပ်လိဂ်းတီးထီးထူးဂခင် ထိုင် တိုခင်းကမ်,ပွင်,ဂခင်လိ;၊ မီးခခင်,ခခံသမ်လုမ်းယဝ်.။

ဟန်လျှာ၊ ခိုခင်းယှက်၊ မှို၊ သူငယ်

ဂူခင်းကန်လိက်၊ ဂျေး၊ မှိုခင်းဂန် ဂှမ်းလာတ်၊ ဂျေး၊ မှိုခင်းဂန်ခေင်။ ခိုခင်းယှက်၊ သေပိုခင်းယှက်။ တီးရှင်းဂျေး၊ လီကွန်ဂန်ခို၊ လှိုတူလှိုယှက်။ တိမ်းလိက်၊ ဂျေးဂန် ရှုံးပွင်၊ ဂန်၊ လာတ်၊ တေ၊ ဂန် ရှုံးပွင်၊ ဂန်ခေင်။ လီလံ၊ ခတ်းလှိုယှက်။

ကန်ခိုက်၊ သေပိုခင်းခေင်။ တီးကန်၊ မေလိက်၊ တီးယှက်။ ဂူခင်းခိုင်းလှိုသေကန်၊ ဝု၊ ဂမ်းခေင်ခေင်။ မေလိက်၊ မေဂှမ်းဟန်လိက်၊ မခင်း တင်းခေင်ယှက်။ တီးပာတ်၊ ဂျေးခေင်။ ကန်မေလိက်၊ တီး ဂူလှိုမီးသား ဂျေးခေင်။ ပီခေင်ကန်ခေင်ခေင်ယှက်။ ပီတ်၊ သိပ်းဂျေးခေင်။ ကန်၊ မေလိက်၊ လင်းဂတ်၊ ပီခေင်ဝံ၊ ခေင်၊ ခေင်ယှက်။ လွင်းသင်သေကန်၊ ဝု၊ ရှင်းတေခိုတ်းပိုခင်းလံ၊ မှိုင်းလှိုကန်ဝု၊ ခေင်။ ဝုခေင်၊ တူလှိုလှိုလှို။

မှိုင်းလိင်ခင်းဝု၊ လိက်၊ ရှင်းတေမု၊ ခင်းဝိုင်းယှက်၊ ခေင်လှို၊ ပီခေင်ကန်လီလှိုမီးဝံ၊ ယှက်၊ ယှက်။ တေ ခတ်းမု၊ လှို၊ ရှိုခင်းခင်းရှိုခင်းယှက်။ ဝိုခင်းဝု၊ ခေင် ခိုခင်းလီလှိုမီးယှက်။ ရှင်းလှို၊ မေရှပ်၊ ကပ်ယှက်။ ယှက်၊ ရှိုမခင်းမီး တီးခွင်၊ တီးခေင်သေ ခေင်၊ ရှိုမခင်းတေခတ်းမု၊ လှို၊ လီလီခင်းဝမ်း ဝံ၊ ဝံ၊ လှိုလှိုခေင်။ ရှင်းလှို၊ ကွန်ဂန် လှိုမီးရှပ်၊ ယှက်။ ပေးလိက်၊ ခတ်းမု၊ ခင်းရှိုခင်းခေင်ခေင်။ တီးခေင်၊ ကွန်၊ ရှင်း တေမေလိက်၊ သေ ပီခေင်ကန်လီယိုခင်းလှိုမီးခေင်ယှက်။ ခင်းကန်ရှင်း လှို၊ လှို၊ ဝံ၊ သတ်တေ၊ ခေင်၊ ဝု၊ ဝု၊ ခေင်၊ ခေင်။ ယှက်၊ ရှိုလိက်၊ ရှင်း ပံ၊ ရှိုခင်းရှိုခင်းဂျေးခေင်ယှက်။ လိက်၊ တီးခေင်။ မခင်းကန်၊ သူ၊ ခေင်ခင်းရှိုခင်း ခေင်၊ ရှိုမခင်းကွန်၊ ပံ၊ ရှို၊ တီးရှိုခင်းခေင်ယှက်။



မှိုခေင်လိက်၊ တု၊ ဂူခင်းခေင်၊ ခတ်း ခတ်းမု၊ ခင်းဝိုင်း ခတ်းမု၊ ရှိုခင်းခေင်သေ၊ လိက်၊ လှိုတီးရှင်း သမ်၊ တေခတ်းဝိုင်းမု၊ မှိုင်းလှို။ တေခတ်းမု၊ ခင်းရှိုခင်းမှိုင်းလှို ကန်ဝု၊ ခေင်၊ ဂျေး လှို၊ ကွန်ဂန်ခို၊ လှိုပခေင်ယှက်။

လံးယှက်၊ ယှက်လိက်၊ လှိုရှင်း မီးခေင်၊ ခေင်

လှို၊ မီး သီခင်းသံ၊ ဟန်မေလိက်၊ လှိုတီးရှင်း၊ ဟန်သမ်၊ တေဂိပ်းရှိုမိတ်တူ၊ သီခင်းသံ၊ ဟန်ဂျေး လိက်၊ လှိုတီးရှင်း။

1. မု၊ လှိုမီးလိက်၊ လံး ခေင်၊ ဟန်ခင်းခင်းတီးရှိုတီးတီးခေင်။ တေလံးဂိပ်းသီခင်းသံ၊ သေ သူင်၊ ထိုင်ပခေင် ဂေလိက်၊ လံး ခေင်၊ ဟန်ခင်းခင်း တေဝိုင်းဟန်ခေင်၊ ဝိုင်းမခင်း။ ဂေလိက်၊ လံး ခေင်၊ ဟန်ခင်းခင်းတေဝိုင်းသမ်၊ တေလံးသူင်၊ ထိုင် ဝင်းခင်းဂေလိက်၊ လံး ခေင်၊ ဟန်ခင်း ခင်းတီး ဝိုင်းတွင်၊ ရှိုယှက်။
2. တီးကန်ကန်၊ မီး ဂေလိက်၊ လံး ခေင်၊ ဟန်ခင်းခင်းတီးခေင်။ ပိုင်းကိုင်ပု၊ ခေင်၊ ခေင် ဂိပ်းသီခင်း သံ၊ သေ သူင်၊ ပခေင်တီးဂေ ဝေဝိုင်းဂေလီ၊ ဂေဝင်းခင်းခေင်ဂေလီယှက်။

ထရေးခတ် ဟန်မေလိက်၊ ခတ်း တေလံးရှိုတ်းခိပ်းမိတ်တွင်းဂျေး။ ခင်းခိပ်းမိတ်ခေင်။ တေလံးပု-

1. ထိုင်၊ သိုင်
2. ထိုင်၊ ပေးမု
3. ဝခင်းရှိုတ်း၊ ပီရှိုတ်း၊ ကျ၊ ယှက်။

4. မံးဟ်ဒါင်ဂိုက်တုင် (rswyhwitu'fym)
5. တီးဂိုတ်,၊ ဝိင်း၊ ဝါခင်း၊ ပွတ်၊
6. မေုလုလိက်; မေုပျုးလိက်;
7. ဂျေးလိက်; ပျုးလိက်;မး လံးလံးပီယပ်.၊ လံးပပ်.ယပ်.။
8. သွခင်းဂျေးလိက်;မးတီးဟ်၊ ဩဂျေးသွခင်းပခင်း ပီခင်းဟ်။
9. မေုလိက်;လံးမိတ်း။

တေလံးမီး မုက်.လုမ်းထရေးတီး

ထရေးတီးခပ် ဟ်မေုလိက်;လုင် ဟ်မေုဂတ်.ခိခင်း,လိက်;လုင်ခပ် ဂျေးဂျေးခခင်း. တေလံးခပ်ပုးခင်း မုက်.ခိ.။ ဟ်မေုခပ်မုက်.လုမ်း တေလံးကွခင်းခခင်း ခခင်း,ခခင်း တီးပင်ဂျေးလိက်;လုင် ခခင်း;ပီခင်း;ပွတ်; ကခင်းတေဂိုတ်းသင်း; တီးဝိင်းတွင်,ဂျီး ကမ်း,ခခင်း တီးပင်လုင်ခခင်း.။

ပေးခပ်;ခခင်း.ကခင်းဂျေးလိက်;ခခင်း. တေပခင်းသုးငိုခင်း

1. ထီးခခင်း;(15)သီခင်း။
2. ထီးသွင်(10)သီခင်း။
3. ထီးသမ်(5)သီခင်း။

ဂျေးခပ်;ခခင်း.။ တေလံးဟ်ခခင်းမမ်းမံ (atmikurwv) ဂျေးဂျေး.။ တေလံးမးဂျေးလိက်; ကခင်းမုက်.လုမ်းခိင်ပွင်ဂခင်း တံးပင်းတတ်းဝိ.ခခင်း.။

လွင်းလီတွင်း

ဝခင်းကွင်းတီး ဂျေးတေခပ်;ခခင်း.ခခင်း. တေလံးလွင်းပိုင် ကခင်းမုက်.လုမ်းခိင်ပွင်ဂခင်းတံးပင်း တတ်းဝိ.ခခင်း.။ တေမီးမုက်.လုမ်း ထင်းဩ,ခပ် ထရေးတီးဂှင်းခပ် ကခင်းတေတံးပင်းတတ်းပခင်းထခင်း. ဂျေးခပ်;ခခင်း.ခခင်း,ပွဲးဂျေးလိက်;ခခင်း.။ မုက်.လုမ်းခိ. တေထတ်းတူလုး သိုင်ခေးခွမ်းခေးလိက်; မိခင်း;/ ကမ်း,မိခင်း; ထွမ်းလွင်းမခင်း၊ မိခင်း;/ကမ်း,မိခင်း; ထွမ်းတူခင်းသိုင်မခင်း၊ သိုင်ဂျေးဂျေးလိက်;ခခင်း. လိုခင်း;/ကမ်း,လိုခင်း;၊ ခေးမခင်းဂျေးဂှ်;မိခင်း; သိုင်မခင်းဂျေး ဂှ်;လိုခင်း; လိုင်းခခင်း.။ မုက်.လုမ်းတေတံးပင်းတတ်း မမ်းမခင်း;ခွတ်,ယွတ်;မခင်း မီးခခင်း,ခခင်း.။

ပေးဂိုတ်းပီခင်းလံးလုင်.ခခင်းလုင် ထရေးတီးဂှင်း ဟ်မေုလိက်;လုင်တီးဂှင်း တေမီးခေးမီးတုသေ ကမ်း,ဂျေး တေမီးထခင်း.လိက်;ထခင်း.လံး မိုခင်းဂူခင်းဂမ်း,ဟ်မး မီးခခင်း,ခခင်း.။

ပေးမေုဂျေးလိက်;ယပ်. သမ်.တေမီး ပင်ကခင်း,ပျုးလိက်; ခခင်း,ခခင်းသေ တေပခင်းသုးငိုခင်း သေကမ်း,ဂျေး သမ်.တေတံးပင်းတတ်း ထခင်း.ထရေးတီးဂှင်း ဟ်မေုလိက်;လုင်တီးဂှင်း ဂှ်;မခင်းခိုတ်းထခင်း. ဂမ်း,ဟ်မး မိုခင်းခခင်း,ဂူခင်းမီးပိုင်,လု, မိုင်းပိုခင်းခခင်း.ယု,ယပ်.။ ပေးဂိုတ်းလုင်.ခခင်းပခင်းလံးလုင် မေု

လိက်လှူတံးရှမ်းခေံဂေး တေခိုတ်းလခေံဂမ်, ဗုဒ္ဓမုးသေကမ်,ဂး လိက်လှူတံးရှမ်းဂေး တေခပ်းခေံး
လိက်လှူဂမ်, ဗုဒ္ဓယူ,ယဝ်။

ပေးရှမ်းမေယုဂ်,ယွင်းဂခေံခေံဂေး ခေးလင်;ပီခေံမုးယူ, ကခေံဝုးခခေံ. ဂပ်ခေးယုမ်,ယမ်ထိုဝ်.
ခေံ.သေလေး လင်,တင်,လတ်းခခေံ ပီးခေံငင်.လုမ်းထိုဝ်းတံးရှမ်း ရှုင်လိက်;ခမ်းခေးခေံ. ကခေံဝုး“လိက်;
လေးတံး တံးလေးလိက်”ခေံ. မီးခေံင်,ခေံခေးဂေး။

